

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Justice from a distance: An outline of a liberal theory of social justice

Donselaar, G. van

Citation

Donselaar, G. van. (1995). Boekbespreking van: Justice from a distance: An outline of a liberal theory of social justice. *Acta Politica*, 30: 1995(3), 363-365. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3450361>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3450361>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

aantal jaren de partijlijn mee had kunnen bepalen, zou snel aan gezag inboeten. De Kadt was voortdurend op zoek naar de meest effectieve confrontatiepolitiek tegen het repressieve communistische systeem. In 1956 schreef hij nog zonder scrupules dat het overbevolkte, rottende India wat hem betrof de zijde van de Sowjet-Unie mocht kiezen zodat het communisme sneller aan interne tegenstellingen te gronde zou gaan. De recent overleden Tinbergen herinnerde de sociaal-democratie opnieuw en met toenemend resultaat aan haar taak om een Derde Weg te wijzen in het atoomtijdperk, waarin de bewapeningsspiraal ook een fors deel van de PvdA in haar greep leek te hebben.

Interessant is bepaald ook welke lijn de leiding van de PvdA vanaf 1946 tegen de CPN betreft, die op dat moment met bijna 10 procent van de stemmen een politieke factor van belang is. Zo beschrijft Rovers hoe de partijleiding plaatselijke vertegenwoordigers laat weten niet in te gaan op toenadering vanuit de CPN – de vijfde colonne – en alles wat er naar zweemde. De partij werkt in 1948 vlot mee aan wetswijziging om CPN-wethouders tussentijds af te kunnen zetten. Benoeming van een stel linkse – overigens niet-communistische – hoogleraren in Amsterdam wordt opgehouden en in één geval geblokkeerd. Meer in de anecdote-achtige sfeer ligt de campagnelist – op instigatie van Thomassen – bezorgers van *De Waarheid* te schaduw om adressen van abonnees te achterhalen om *Het Vrije Volk* te promoten. Tekennend voor het heersende klimaat is ook dat PvdA-voorzitter Vermeer begin 1957 aan de VARA laat weten de oudejaarsconferentie van de nogal pacifistische Wim Kan bepaald niet gewaardeerd te hebben.

Op psychologisch vlak signaleert Rovers voorts vele verwijzingen naar het *trauma van München*. Angst voor 'het roodgelakte fascisme' ontnam menig vooraanstaand partijlid een goed zicht op de belangen van de supermachten en de machtsverhoudingen in het algemeen. De eigen ervaringen met de Duitse inval en bezettingsjaren hebben volgens de auteur stellig ook een belangrijke rol gespeeld in de opstelling ten opzichte van de zo agressief overkomende Sowjet-Unie.

De derde benadering – die van de ideologie – komt veel minder bevredigend voor het voetlicht. Rovers probeert in dit verband via een uitgebreide vergelijking van de PvdA met vier zusterpartijen – resp. in Engeland, Frankrijk, (West-)Duitsland en België – een en ander nader op het spoor te komen. Die poging is op voorhand mislukt. In de beschrijving van de in heel uiteenlopende situaties opererende zusterpartijen zijn de accenten zo verschillend gelegd dat vergelijking niet of nauwelijks mogelijk is. Terwijl hij aan de hand van nauwkeurig archiefonderzoek overtuigend aantoonde dat allerlei journalistieke verhalen over de PvdA in de jaren veertig en vijftig met een korreltje zout genomen moeten worden, neemt hij met opvallend gemak nogal wat 'zekerheden' uit buitenlandse literatuur over. Ten aanzien van de plaats van de PvdA tijdens de Koude Oorlog is trouwens onduidelijk wat studie van de programmatische ontwikkelingen binnen zusterpartijen – voor een niet gering deel zelfs van voor de Tweede Wereldoorlog, waarbij de defensieproblematiek juist onderbelicht blijft – op kon leveren. In dat verband had nadere aandacht voor de nogal opvallende positie van de PvdA in de *Socialistische Internationale* gedurende de jaren vijftig veel meer voor de hand gelegen.

Wat de opzet van het boek als geheel betreft zijn – afgezien van het weinig gedisciplineerde comparatieve deel – nog wel enkele andere noten te kraken. De in het inleidende hoofdstuk gekozen invalshoek van de zo onbekende en miskende jaren van de rooms-rode samenwerking doet nogal gekunsteld aan. Zo onderbelicht is die periode niet meer. Daarbij kan gewezen worden op historisch onderzoek zoals van het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis, op de dissertatie van Anneke Visser – *Alleen bij uiterste noodzaak* – als ook op sociaal-democratische jaarboeken resp. biografieën van en over de meeste hoofdrolspelers in de PvdA zoals Drees, Van der Goes van Naters en Burger. Het in de genoemde publikaties weinig aandacht trekkende debat in de PvdA over de Koude Oorlog had waarschijnlijk beter gesitueerd kunnen worden na een inleidend hoofdstuk over de politiek-maatschappelijke context van de onderzochte jaren. De ambitieuze werkwijze van Rovers met een partij-politieke, een psychologische en een ideologische invalshoek had toch ook tenminste moeten resulteren in een samenvatting, waarin de drie invalshoeken systematisch de revue zouden passeren. Kritische noten te over, overeind blijft staan dat het intrigerende PvdA-debat over de Koude Oorlog bijzonder boeiend en overtuigend is beschreven.

Gerard Visscher

M.J.L. Wissenburg, *Justice from a distance: An outline of a liberal theory of social justice*. Eigen beheer, Nijmegen 1994

This is an ambitious book. The author develops a new liberal approach to social justice, and he does not restrict himself to certain specific issues or aspects only. His effort involves almost any subject of substance that has been raised in the recent history of liberalism. And though one may feel that a project as comprehensive as this invites the author to take a short cut here and there, I must say that he makes quite good many of his claims. He has interesting and sometimes provocative things to say on all issues he touches, and on the whole he has written a thoroughly argued and well-structured thesis. Considering its complexity, my outline of his argument is inevitably a crude simplification.

The book consists of three major parts. In the first a paradigmatic structure is found to underlie the views of modern liberal philosophers of justice as diverse as Rawls and Nozick, or Gauthier and Walzer, and their views are contrasted with other ('Thomistic' and 'utopian') approaches to justice. Liberalism, the author argues, besides being preoccupied with *distributive* justice, stands out for its commitment to a small family of political values such as liberty, equality or fairness but the most fundamental of these, and shared among all, is the ideal of impartiality. For his own foundational purposes he restricts himself to this ideal of impartiality, without being pre-committed to any of the other values. The concept of impartiality, which is to do all the work, is elaborately analysed in part II. The further steps towards finding principles of justice are developed in part III.

With regard to *what* should (the basic structure of a liberally just) society be impar-

tial? The classic answer has always been: regarding individual conceptions of the good life, or regarding individual (rational) life plans, but the author's answer, and this I consider to be his most original move in the book, is to restrict the necessity of impartiality to only those aspects of life plans that are, in a sense, constitutive of the 'self', that is: to those reasons people may have for wanting to lead their lives in certain specific ways that are, in their own eyes, beyond justification or criticism in the light of their empirical circumstances or in the light of more fundamental reasons. The process of justifying one's reasons for action must stop somewhere, and the point where it stops is where we tend to say: Here I stand, (I can do no other) – hence the author's concept of HIS-(Here I Stand)-reasons. HIS-reasons differ from other reasons in that, from the impartial point of view, we cannot but postpone judgement on their worth, and respect them equally. A person's set of HIS-reasons defines her plan for a 'full life' which is only the core of her plan for a 'complete life'. The goods that enable us to live full lives have thereby become 'basic needs'. Apart from HIS-reasons, complete-life plans may contain all sorts of purposes that we are less deeply committed to; the things we want for their satisfaction are mere 'further wants'.

How will this fundamental distinction work out in the practice of distributing the goods and bads that come with living in society? Well, there are two corresponding 'realms' of distributive justice, ruled by two distinct 'metrics'. As far as goods are needed for living a full life, impartiality requires that all shall have the options (and not just liberties) that secure satisfaction. Where, in this realm, claims on scarce options would clash impartiality cannot justify redistributions, so people may be taxed to a certain extent to provide others with the option to lead a full life, but nobody can be required to give up, say, his heart to the benefit of someone else – assuming all need a heart for a full life. In the second realm, dealing with the distribution of further wants, the author follows an altogether different type of argument. Impartiality, it would seem, cannot have very much to say *per se* about who should have a claim to what. Except in a roundabout way: further wants do not figure in a person's plan for a full life but nevertheless people can be quite fanatically envious about them, and that in itself can be a source of social conflict, even civil war, which threatens the stability of the conditions for the living of full lives. Hence, the author finds that 'envy containment' should be the, impartially justified, guiding principle in the realm of further wants.

It is obvious that the notion of HIS-reasons, and the way they command a privileged concern from the impartial point of view, are the cornerstones in the structure of the author's theory of justice. And I believe that his proposal opens a new perspective on deadlocks that have been standing for some time now, notably between those who say that (re)distributions of distributable goods should accommodate to all differences in subjective preferences and purposes, and that something like equal satisfaction should be approached, and those who seek to abstract completely from such subjective differences. To acknowledge that not all reasons deserve the same treatment from the impartial point of view, that impartiality *itself* can shift between those 'ambitions' that justice requires to have satisfied and those that are to be 'left alone', is a promising step in a new direction indeed.

I only wish the author had said something more to enable us to get to grips with HIS-reasons. We know that they have a non-contingent and stable character in that they 'delineate the way we would like to live regardless of changing and changeable circumstances' (p.97); and we are told that they resemble virtues in certain respects, and that we may think of them as 'private categorical imperatives'. All this strongly suggests that it could be quite informative to see how HIS-reasons compare to Bernard Williams' notion of 'moral incapacity' or to Harry Frankfurt's notion of 'volitional necessity', but the author has not been very generous in giving examples of what exactly he has in mind with them, and how precisely they escape the contingent. On the one hand it is said that *religious conversion* is among the many things that make people change their (complete-) life plans, and hence, it seems, reasons that are rooted in religious faith do not qualify as HIS-reasons – but that wouldn't even allow the original name giver, Martin Luther, to pass the test. If he did not have HIS-reasons then who ever does, – and is not, perhaps, conversion the one example to prove that the self, and with it HIS-reasons, can change? Elsewhere (p.197), the author suggests that the reasons one may have for wanting a certain type of career ('as a sports-women or as a doctor or as a priest') can be HIS-reasons, but surely such types of career can only make sense in a specific social and cultural environment. And in another context (p.123) the author – the man, not the philosopher – confesses that he finds it *incomprehensible* to say that there is 'too much Mozart'. I appreciate the irony, but doesn't it mean nevertheless that he cannot think of a world in which he would have no reason to listen to Mozart? Is Mozart's music one of his basic needs? On which side do esthetic judgements (also affecting reasons for 'life styles') or social commitments (parenthood, friendship) fit in the structure of reasons? I think the concept of HIS-reasons could use some further clarification, if it is to do such critical work in the hands of the impartial judge. Of course there is no reason to assume that such clarification cannot be given.

Gijs van Donselaar

M. Kent Jennings, Thomas E. Mann (eds.), **Elections at home and abroad: Essays in honor of Warren E. Miller**. The University of Michigan Press, Ann Arbor 1994.

In de wereld van het internationale kiezersonderzoek wordt Warren Miller, afhankelijk van cohort, met eerbied, respect, ontzag en/of nieuwsgierigheid bejegend. Daar zijn vele redenen voor die kort en goed kunnen worden samengevat als 'Warren Miller and the study of elections are synonymous'. Zo begint ook het Liber Amicorum – of Festschrift zoals de redacteurs Kent Jennings en Thomas Mann het noemen – dat een aantal gerenommeerde onderzoekers te zijner ere hebben geschreven. De bijdragen zijn enigermate thematisch geordend: (a) *theories of voting*, (b) *party identification and partisanship*, (c) *the context of voting* en (d) *elites and representation*.

In het eerste blok, *theories of voting*, stelt Merrill Shanks in zijn hoofdstuk dat het verklaren van stemgedrag veel verder gaat dan het screenen van een groot aantal varia-